

eller Kundgørelse i Statstidenden, der jo helt anderledes vil komme til alle de vedkommendes Kundskab, der kunde have Interesse af at nedlægge Forbud mod et Ægteskab, idet man kan være sikker paa, at selv om Almenheden ikke læser Statstidenden, ville de lokale Blade optage alle de Kundgørelser, der angaa vedkommende Egn. Men saa tiltalende altsaa disse Punkter, som jeg anser for Forbedringer af det foreliggende Regeringsforslag, end kunde være, saa er det jo dog saa, at det ærede 4de kongevalgte Medlems Forslag ganske falder sammen med Lovforslaget paa det allervigtigste Punkt, nemlig Indførelsen af tvungent borgerligt Ægteskab. Det er den Side af Sagen, som forekommer mig at være højt betænkelig, thi jeg maa være enig med en tidligere æret Taler i, at derigennem indføres der en virkelig Tvang over for det store overvejende Flertal af den danske Folkekirkes Medlemmer. Og det forekommer mig, at det er en aldeles unødvendig Tvang at komme ind paa, og at her paa dette Omraade, som paa saa godt som alle Omraader, vil i Virkeligheden Frihed baade Samfundet i sin Helhed bedre end Tvang.

Rambusch: Det er med stor Betænkelighed, at jeg tillader mig at tage Ordet i en saa omdebatteret Sag, og jeg gør det kun, fordi det forekommer mig, at der er en Side af Spørgsmaalet, og tilmed en ret principiel Side, som jeg ikke har fundet nogetsteds stillet saa klart frem, som det er nødvendigt, at den bliver. Jeg vil derfor gøre et Forsøg paa at pege i den Retning, nemlig med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes Loven vil virke med Hensyn til Opfattelsen af Ægteskabets Betydning og Hellighed. Det er jo saaledes, at den store Del af vort Folk, som mere eller mindre nærmer sig den Anskuelse, at Ægteskabet skal stiftes som livsvarigt, sætter den største Pris paa, at selve Indgaaelsen finder Sted i saa højtidelige Former som muligt, og der findes vel ingen mere højtidelig Form end Indgaaelsen for Herrens Alter, under Paakaldelsen af Herrens Navn i selve Kirken. Men naar man formindsker denne Højtidelighed, saa synes jeg, at man nærmer sig eller gaar de Folk til Haande, som hævder den stik modsatte Anskuelse. Det er ogsaa bekendt, at der er et meget lille Mindretal i vort Folk, der tværtimod den fornævnte Anskuelse hævder den Mening, at Ægteskabet skal indgaaes saa let som muligt, og at Opløsningen skal være saa let

som mulig; at man baseret paa denne Anskuelse maa tilstræbe saa lidt Højtidelighed og saa faa Omstændigheder som muligt, det synes aldeles logisk. Derimod er det mig aldeles umuligt at se Logikken i, at de, der ønske Ægteskabet omgivet med den størst mulige Betydning og Glans, kunne gaa den sidste Anskuelse til Haande ved at formindske Højtideligheden ved Indgaaelsen. Jeg kan maaske have overset det, men jeg har ikke set nogen, der har paastaet, at Ægteskabet skulde kunne omgives med den samme Højtidelighed, naar man underskriver en Protokol hos en af Landsbyens Mænd — Smeden, Mølleren, eller hvem det kan være —, som naar man indgaar Ægteskab i Kirken for Herrens Alter. Men kan det ikke blive lige saa højtideligt, er man allerede sunket lidt ned, og om end et saadant Ægteskab borgerligt set har samme Betydning og er lige saa anerkendt af Staten som de tidligere kirkelige, vil det — jeg taler her fra et Menigmandsstandpunkt — af den store Mængde af Befolkningen blive betragtet saaledes, som ogsaa den højtærede Minister sagde, at ikke nogle enkelte Ægteskaber, men samtlige Ægteskaber vare nedsatte i 2den Klasse og havde mindre at betyde end hidtil. Jeg tror ikke, man kunde undgaa denne Optattelse, og jeg har derfor efter ringe Evne villet fremhæve det, for at muligvis nogle af dem, der hævde den modsatte Anskuelse, men som dog se paa Ægteskabet som et meget alvorligt og højtideligt Skridt, kunde blive betænkelige ved af Hensyn til de mange, der se paa Sagen ligesom jeg, at bidrage til at sætte Ægteskabet ned; thi det vil let blive Virkningen af Lovforslaget i den Skikkelse, hvori det foreligger fra det andet Ting.

Justitsministeren (Alberti): Jeg tror ikke, at Ægteskabets Varighed i nogen Maade er afhængig af den større eller mindre Højtidelighed, hvormed det indgaaes. Det har, mig bekendt, heller ikke vist sig i andre Lande, hvor man har borgerligt Ægteskab, hvad enten det er almindeligt eller fakultativt, at Ægteskab der er af mindre Varighed eller betragtes som mindre højtideligt, som et mindre bindende Løfte, end hvor Ægteskaberne indgaaes i Kirken, for Herrens Alter. Jeg skal ogsaa gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at vi her i Landet have overmaade mange af de saakaldte Stuebryllupper, der ikke indgaaes i Kirken, men jeg har aldrig hørt Tale om, og det ærede